

2001/2002

2002/2003

2003/2004

2004/2005og frem

Uddannelser med fremtid i

Uddannelser med fremtid i

For lidt mere end to år siden fremlagde regeringen sin handlingsplan Bedre Uddannelser med vores visioner for hele det danske uddannelsessystem. Målet var at skabe et fleksibelt uddannelsessystem på et højt fagligt niveau, så det danske uddannelsestilbud igen kan stå mål med de bedste i verden. Fokus var på faglighed og fleksibilitet. I dag er vi nået et godt stykke på vej mod det overordnede mål; et uddannelsessystem i verdensklassen. Vi har skabt uddannelser med fremtid i.

I Bedre Uddannelser lagde regeringen på Undervisningsministeriets område blandt andet op til en reform af de gymnasiale uddannelser, et nyt voksen- og efteruddannelsessystem, styrket tværsektoriel vejledning, internationalisering af uddannelserne og en styrkelse af naturvidenskaben. I dag er det ikke længere kun ord og forhåbninger på et stykke papir. Det er virkelighed. Og selv om Bedre Uddannelser var en endog meget ambitiøs plan, er vi nået endnu længere.

På uddannelsesområdet har regeringen lavet en stribe omfattende reformer. Vi har brudt med gammel vanetænkning og stive systemer og i stedet taget den internationale konkurrence og udfordringerne fra vidensamfundet alvorligt. For første gang i årtier er der i uddannelsessystemet blevet satset helhjertet på faglighed, og for første gang er fleksibilitet blevet noget, man kan opleve i uddannelsessystemet, og ikke bare et begreb, vi alle sammen snakker om. Resultaterne er blandt andet en folkeskole, der satser på faglighed, en historisk gymnasiereform og en gennemgribende nytænkning af erhvervsuddannelserne med en sammentænkning af de erhvervsrettede voksen- og efteruddannelser.

Og naturvidenskaben er blevet styrket på tværs af uddannelsessystemet. Ligesom iværksætter, it, internationalisering og integration har spillet markante roller i regeringens initiativer. Men det stopper ikke her. For eksempel vil jeg over de næste fire år fortsætte den massive satsning på naturfagene. Vores finanslovsforslag består blandt andet af ni initiativer og godt 600 millioner kroner til at styrke naturvidenskaben i uddannelserne. En reform af lærer- og pædagoguddannelserne og følgerne af kommunalreformen er nogle af de andre udfordringer, som den nærmeste fremtid byder på. I det hele taget har uddannelsesområdet en meget høj prioritet hos regeringen – årligt bruger det offentlige godt 110 milliarder kroner på uddannelse samlet set.

I denne pjeces er opgjort, hvad der år for år er sket på Undervisningsministeriets område under den nuværende regering. Og de største og mest gennemgribende initiativer og reformer er beskrevet. Samtidig giver pjecen et kig ud i fremtiden – hvilke udfordringer ligger der og venter! Hvad skal vi i gang med for fortsat at styrke og sikre vores uddannelsessystem!

Ulla Tørnæs
Undervisningsminister

De vigtigste love og initiativer:

2001/02

- Handlingsplanen Bedre Uddannelser
- **Lov om åbenhed og gennemsigtighed**
- 10 skridt mod en bedre folkeskole
- Afskaffelse af den obligatoriske modersmålsundervisning
- Styrkelse af sprogstimuleringen af tosprogede førskolebørn
- **Øget tilsyn med de frie grundskoler**
- Ophævelse af den fri ungdomsuddannelse
- **Oprettelse af meritlærerruddannelsen**
- Styrkelse af CVUU's anerkendelseskompetence og videncenterfunktion

Der er 1709 folkeskoler, 241 efterskoler, og 463 frie grundskoler

Grundskolen har i alt 691.500 elever

De offentlige udgifter til grundskolen er på i alt 36,6 mia. kr., hvoraf de 31,3 mia. kr. går til folkeskolen

Grundskolen

En folkeskole blandt de bedste

Regeringen har med folkeskolereformen fra 2003 for alvor skruet op for fagligheden og dermed gjort op med årtiers vanetænkning. Vi har taget de internationale sammenligninger alvorligt og indset, at den danske skole skal være bedre til at klæde eleverne på fagligt. For hvis vi virkelig mener, at vores børns færdigheder skal ligge på linje med – eller gerne over – skoleelevernes færdigheder i andre højtudviklede lande, er det nødvendigt at indrette folkeskolen, så der arbejdes systematisk mod en række faglige mål. Derfor har vi indført fælles bindende mål for alle fag på bestemte klassetrin, og næste skridt er at etablere en ny evalueringsskolekultur, hvor test indgår som en naturlig del. I øvrigt har vi styrket fag som dansk, matematik, naturfagene, historie og idræt. Og geografi er siden gjort til prøvefag. I forbindelse med reformen blev der afsat 291 millioner kroner til flere timer til eleverne.

...og en skole i bevægelse

Som en del af folkeskolereformen kører et stort forsøgs- og udviklingsarbejde, som blandt andet har fokus på naturfag samt prøve- og arbejdsformer. Der er afsat 25 millioner kroner til udviklingsarbejdet.

It i folkeskolen og de frie grundskoler

Regeringen har sat 540 millioner kroner af til indkøb af pc'er og udvikling af it i folkeskolen og de frie grundskoler.

Frihed med respekt for de grundlæggende idealer

For at sikre at de frie grundskoler lever op til vores samfunds grundlæggende idealer, har vi strammet kravene og øget tilsynet med skolerne. Regeringens mål er at få tilsynet lagt yderligere om, så det bliver Undervisningsministeriet og ikke kommunerne, der står for det yderligere tilsyn, som en skole kan sættes under.

Flere frie valg

Regeringen ønsker at udvide forældrenes ret til selv at vælge folkeskole til deres børn – både inden for og over kommunegrænser. Derfor fremsætter vi et lovforslag om flere frie valg.

- Reform af daghøjskolerne
- Ændrede styringsredskaber for erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse
- Enstrengt institutionsstruktur for den erhvervsrettede grund-, efter- og videreuddannelse

2002/03

- **Vejledningsreform**
- **Folkeskolereform og "En skole i bevægelse"**
- Særlige tilskud til frie kostskoler (for specielt prioriterede elevgrupper)
- Mulighed for undervisning i udlandet for gymnasieelever

- Produktionsskoler kan tilrettelægge egne
- Fleksibilitet i landbrugsuddannelserne
- **Flerårsaftale og aftale om fornyelse af erhvervsuddannelserne**
- **Københavnserklæringen, internationalt samarbejde på erhvervsuddannelsesområdet**

Der er 150 gymnasier, hf- og studenterkurser

50 erhvervsskoler udbyder hhx, og 37 erhvervsskoler udbyder htx

De gymnasiale uddannelser har i alt 98.800 elever, fordelt på 65.000 på de almen-gymnasiale uddannelser og 33.800 på de erhvervsgymnasiale uddannelser

De offentlige driftsudgifter til de gymnasiale uddannelser er på ca. 6 mia. kr.

Gymnasiale uddannelser

Historisk reform af gymnasiale uddannelser

I 2005 træder en historisk gymnasiereform i kraft. Målet med reformen, der er den største på området i 100 år, er at styrke den faglige, den studieforberedende og den almindelige dimension i de fire gymnasiale uddannelser. Den styrkede faglighed i de gymnasiale uddannelser ligger i klar forlængelse af, at fagligheden også er blevet opprioriteret i folkeskolen med det nye forlig. Vidensamfundet stiller større krav til vores faglige indsigt, og derfor skal vi sørge for, at de unge lærer mere. Derudover bliver den reelle studiekompetence styrket, så overgangen mellem de gymnasiale og de videregående uddannelser bliver lettere. Vi er nødt til at bringe frafaldet på de videregående uddannelser ned, og derfor skal der i fremtidens gymnasiale uddannelser arbejdes mere bevidst med udviklingen fra elev til studerende. Sidst, men ikke mindst, bliver den almindelige dimension opdateret og videreudviklet, så de unge fremover bliver bedre til at bruge relevant viden på en relevant måde – også på tværs af fagene. Naturvidenskaben og den naturvidenskabelige dimension skal blandt andet have en større rolle i gymnasiet.

Reformen i korte træk:

- Stx, hf, hhx og htx får hver især en mere klar profil.
- Uddannelserne bliver indbyrdes mere fleksible. Primært ved, at de treårige uddannelser (stx, hhx og htx) får den samme struktur.
- Grundforløbet på ½ år og det efterfølgende studieretningsforløb på 2½ år giver helt nye muligheder for faglig fordybelse og sammenhæng på tværs af fag.
- Timerammerne til almen studieforberedelse i stx og studieområder i hhx og htx sikrer et nyt og styrket samspil mellem fagene.
- Fagrækken, fagene, arbejdsformerne samt eksamens- og prøveformerne fornyes og fremtidssikres.

2003/04

- Ny pædagogikumordning/oprettelse af uddannelsesstillinger
- **Reform af erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse**
- Nye betalingsregler på voksenuddannelse

- Bedre institutioner til bedre uddannelse, opfølgning på Bedre Uddannelser
- **Styrket internationalisering af uddannelserne**
- **Obligatorisk sprogstimulering af tosprogede førskolebørn**
- **Geografi som prøvefag i folkeskolen**
- **540 mio. kr. til it i folkeskolen og de frie grundskoler**

- Beslutning om flytning af sommerferien
- Udviklingsprogrammet "Udsatte børn"
- **Reform af de gymnasiale uddannelser**
- **Fornyelse af vekseluddannelsesprincippet – nye løsninger i stedet for skolepraktik**
- **Lettere adgang til social- og sundhedsuddannelser**
- **Indførelse af University College-betegnelsen (ændring af CVU-lov)**

Der er 265 erhvervsskoler mv.

Driftsudgifterne til de erhvervsfaglige uddannelser udgør ca. 3,4 mia. kr.

Ca. 116.100 går på en erhvervsfaglig uddannelse mv.

Efter grundskolen begynder 33 pct. af en ungdomsårgang på et erhvervsfagligt grundforløb

Erhvervsuddannelser

Flerårsaftale og økonomisk indsprøjtning til erhvervsskolerne

Hele erhvervsuddannelsesområdet har fået et stort løft under den nuværende regering. Vi har brudt med gammel vanetænkning og indrettet erhvervsuddannelserne og vekseluddannelsesprincippet, så det matcher den enkelte og arbejdsmarkedet. Samtidig er erhvervsuddannelsessystemet nu tænkt nøje sammen med voksen- og efteruddannelsen. Med en gennemgribende reform har vi målrettet uddannelserne mod forskellige jobprofiler. Vi skaber blandt andet en lang række nye korte uddannelser og gør det samtidig lettere at bygge videre på uddannelsen senere, hvis den enkelte skal matche ændrede krav eller selv får lyst til nye udfordringer. Derudover har vores mål været, at flere elever skal i ordinær praktik, og derfor har vi udviklet nye løsninger i stedet for skolepraktikken. Disse initiativer kan allerede ses i statistikkerne. Fornyelsen af erhvervsuddannelserne var en del af en flerårsaftale for erhvervsskolerne. Aftalen medførte også, at skolerne frem til 2006 får tilført ekstra midler på i alt 445 millioner kroner.

Københavnserklæringen

I sidste halvdel af 2002 havde Danmark formandskabet i EU. I den forbindelse fik vi sat en milepæl for det fremtidige samarbejde om mobilitet og adgang til livslang læring i de erhvervsrettede uddannelser i Europa. Undervisningsministre fra 31 europæiske lande tilsluttede sig på en ministerkonference Københavnserklæringen om et forstærket europæisk samarbejde inden for de erhvervsrettede grund- og efteruddannelser. Erklæringen blev startskuddet på Københavnprocessen, som frem mod 2010 skal bidrage til at fremme den europæiske dimension i uddannelserne, sikre større gennemsigtighed og gensidig anerkendelse af kompetencer med videre.

2004/05og frem

- **Forbedrede støttemuligheder for studerende med handicap og forsørgere**
- Ændret optagelsessystem (kvote I og II) fra 2007
- **Forbedring af læsesvage og ordblinde faglærtes adgang til SVU**
- 100 mio. kr. til øget efteruddannelsesindsats på udvalgte beskæftigelsesområder

- Modernisering af prøver, eksamener og karakterer
- Yderligere styrkelse af naturfag
- Følger af kommunalreform
- **Mere åbenhed og gennemsigthed i uddannelserne**
- Redegørelse til Folketinget om anerkendelse af realkompetencer i uddannelsessystemet
- **Styrket evaluering i folkeskolen**
- **Mere frit skolevalg inden for og over kommunegrænser**

- Målretning af 10. klasse
- **Skærpede krav til tilsynet med frie grundskoler**
- Målretning af produktionsskolerne
- **Reform af lærer- og pædagoguddannelserne**
- Højskoleudvalg afleverer rapport
- Effektmåling af voksen- og efteruddannelsen
- **SVU til 60-64-årige**
- Stor læse- og regnekampagne rettet mod voksne

De samlede udgifter til KVV og MVU udgør ca. 3 mia. kr. fordelt på 0,8 mia. kr. til KVV og ca. 2,2 mia. kr. til MVU

19.700 studerer på KVV
79.300 studerer på MVU

67% fuldfører en KVV
71% fuldfører en MVU

Videregående uddannelser

Meritlærerne er en realitet

Meritlæreruddannelsen blev en realitet i 2002, hvor personer med forudgående faglige eller pædagogiske kvalifikationer kunne begynde på uddannelsen til lærer og afslutte på kortere tid, end den ordinære uddannelse tager. Målet med den nye uddannelse er at skaffe endnu flere dygtige lærere til vores folkeskole, som visse steder har været truet af lærermangel. Og meritlæreruddannelsen er heldigvis blevet en succes og et rent tilløbsstykke; 2600 har søgt ind på uddannelsen i år. Men for at sikre en tilpas balance mellem optaget på meritlæreruddannelsen og på den ordinære læreruddannelse besluttede vi tidligere i år at sætte et loft over optaget på 1800 meritstuderende.

Mere SU til handicappede og forsørgere

Regeringen har gjort det lettere for handicappede og forsørgere, der går på en videregående uddannelse. I hvert fald økonomisk set. For nu kan studerende med handicap få et tillæg til SU'en, fordi de har meget begrænsede muligheder for at tjene penge ved siden af studierne. Vilkaerne for studerende med børn er også forbedret med et tillægss stipendium og supplerende studielån.

Ny kvalitetsbetegnelse for CVU'erne

Landets centre for videregående uddannelse kan fremover søge om godkendelse til at bære navnet University College. Den nye betegnelse har regeringen indført som en kvalitetsstandard for CVU'erne og for at skabe sammenlignelighed og anerkendelse på internationalt niveau.

Styrket faglighed for lærere og pædagoger

Pædagog- og læreruddannelserne skal være fagligt stærkere og mere tidssvarende, og en reform af de to uddannelser er et stort projekt, som er på tegnebrættet lige nu. Men allerede tidligere i år kom regeringen med en redegørelse til Folketinget om de to uddannelser, hvor vi kom med vores bud på, hvordan uddannelserne skal se ud. Her er styrket faglighed og bedre specialiseringsmuligheder blandt andet i fokus.

Ca. 130 offentlige institutioner udbyder arbejdsmarkedsuddannelser. Herudaf er de 6 AMU-centre, mens resten overvejende er erhvervsskoler, sosu-skoler og CVU'er.

Derudover udbyder 34 VUC'er, 122 daghøjskoler og 85 folkehøjskoler voksen- og efteruddannelse.

Ca. 400.000 voksne er årligt i voksen- og efteruddannelsessystemet, og op mod 1 million går på aftenskole mv.

De offentlige driftsudgifter til voksen- og efteruddannelse er på ca. 6 mia. kr.

Voksen- og efteruddannelse

En fleksibel voksen- og efteruddannelsesindsats

Den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelse er i løbet af de seneste to år lagt grundlæggende om. Regeringens vision med reformen er at skabe en mere målrettet, fleksibel og overskuelig voksen- og efteruddannelse, der i højere grad matcher arbejdsmarkedets behov, og som er tæt knyttet til de fagligt stærke erhvervsrettede grunduddannelser. Med reformen er der sket et totalt skift i uddannelsestænkningen inden for den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelse. Systemet er gået fra at tænke i enkeltuddannelser til at tænke i medarbejderkompetencer på arbejdsmarkedet, og hvordan vi bedst udvikler og understøtter dem. Især for de ufaglærte og faglærte. Det betyder, at vi har fået et fleksibelt uddannelsessystem, der hele tiden kan tilpasses virksomhederne og medarbejderne. 2200 arbejdsmarkedsuddannelser samt udvalgte enkeltfag er samlet i cirka 140 jobområder med tilhørende kompetencebeskrivelser. Kompetencebeskrivelserne indeholder blandt andet en oversigt over arbejdsmarkedsuddannelser og enkeltfag, der kan føre frem til de kompetencer, som hvert enkelt jobområde kræver. For at understøtte målet om et fleksibelt og sammenhængende uddannelsessystem har vi også skabt nogle større og fagligt bredere uddannelsesinstitutioner, som både udbyder de nye arbejdsmarkedsuddannelser og erhvervsuddannelserne.

Voksenuddannelsesstøtte til faglærte og 60-64-årige

Faglærte kan nu også modtage Statens Voksenuddannelsesstøtte (SVU) til læse- og regneundervisning. Det vedtog regeringen i foråret. Tidligere har det kun været de kortuddannede, der med økonomisk støtte fra staten kunne blive bedre til tal og bogstaver. Derudover vil regeringen fremsætte lovforslag om, at de 60-64-årige ligestilles med de 25-59-årige med hensyn til muligheden for at få SVU. Det sker som led i vores bestræbelser på at forbedre mulighederne for, at medarbejdere kan bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet, efter at de er fyldt 60 år.

Forklaring til forkortelser:

AMU:	Arbejdsmarkedsuddannelser
CVU:	Center for Videregående Uddannelse
CVUU:	Center for Vurdering af Udenlandske Uddannelser
Egu:	Erhvervsgrunduddannelse
Hf:	Højere forberedelseksamen
Hhx:	Højere handelseksamen
Htx:	Højere teknisk eksamen
KVU:	Kort Videregående Uddannelse
MVU:	Mellemlang Videregående Uddannelse
Stx:	Studentereksamen
SU:	Statens Uddannelsesstøtte
SVU:	Statens Voksenuddannelsesstøtte
VUC:	Voksenuddannelsescenter

Tværgående initiativer

Gennemsigtighed og åbenhed i uddannelserne

Åbenhed og gennemsigtighed fra institutionernes side er nødvendig for at give borgerne bedre muligheder for at sammenligne uddannelsessteder. Det er også nødvendigt for, at institutionerne kan inspirere hinanden og sikre en høj kvalitet i uddannelserne. På den baggrund fik regeringen gennemført, at alle skoler og institutioner fra juli 2003 skulle gøre en række oplysninger let tilgængelige på nettet. Det drejer sig om læseplaner, værdigrundlag, evalueringer, karaktergennemsnit med videre. Nu arbejder vi hen imod mere åbenhed og vil foreslå øget offentlighed om blandt andet fuldførelse af uddannelse og overgang til beskæftigelse efter uddannelse.

Gennemgribende vejledningsreform

Vejledningssystemet er blevet professionaliseret og målrettet via en gennemgribende reform. Vejledning om valg af uddannelse og erhverv er nu samlet i et mere sammenhængende system, som er uafhængig af sektor- og institutionsinteresser. Regeringens målsætning er, at alle unge får en vejledning, der sikrer et tilstrækkeligt grundlag for at træffe realistiske beslutninger, og som samtidig udfordrer deres potentialer. Overordnet skal reformen understøtte målet om en høj beskæftigelsesgrad, samtidig med at den skal kvalificere den enkeltes frie valg. Reformen har medført, at der er etableret tre nye forankringspunkter med hver sin opgave: 46 kommunale Ungdommens Uddannelsesvejledning, der vejleder om valg af ungdomsuddannelse, syv regionale Studievalg, der vejleder om valg af videregående uddannelse, samt vejledningsportalen Uddannelsesguiden.

Danske uddannelser skal internationaliseres

Danmark kan blive endnu bedre til at tiltrække flere højt kvalificerede udenlandske studerende, til at øge mobiliteten af danske studerende og til at give alle kvalifikationer, så de kan begå sig på et globalt arbejdsmarked. Derfor har regeringen offentliggjort en strategi for internationalisering af uddannelserne. Her åbner vi blandt andet for, at de danske institutioner kan opkræve deltagerbetaling fra udenlandske studerende. På den måde vil de ligesom institutioner i andre lande kunne udbyde uddannelser på kommercielle vilkår og konkurrere om at tiltrække de dygtigste studerende. Derudover sætter vi blandt andet ind med stipendieordninger og flere internationaliseringstaxametre.

En styrket selvstændighedskultur

Det danske uddannelsessystem skal i højere grad byde erhvervslivet indenfor. Målet er at få styrket selvstændighedskulturen i Danmark, og derfor har regeringen præsenteret en række initiativer under overskriften "Et samfund med plads til det frie initiativ" og udgivet en samlet strategi for innovation og iværksætterkultur i hele uddannelsessektoren. Et af initiativerne er etableringen af et iværksætterakademi, hvor studerende kan tage meritgivende kurser i iværksætteri. Et andet er, at innovation og iværksætteri med gymnasireformen indtænkes som fast element på hhx og htx. I øvrigt skal der nu ses nærmere på de ti anbefalinger, som et visionspanel om iværksætteri og innovation er kommet med for nylig.

Integration via uddannelse

Regeringen har sat mange initiativer i gang, for at flygtninge og indvandrere får bedre uddannelse og dansk kundskaber og derigennem integreres bedre. Kravene om obligatorisk sprogstimulering af førskolebørn er et af initiativerne. Længere oppe i uddannelsessystemet er der også sat massivt ind. For eksempel har vi integreret sprog- og kulturundervisning i de indledende dele af social- og sundhedsuddannelserne, så flygtninge og indvandrere, der ikke på forhånd har de nødvendige dansk kundskaber, får bedre mulighed for at begynde på og gennemføre uddannelserne.